

GÜMRÜK İŞLEMLERİNDE

Beyan Öncesi Eşyanın Muayene Edilmesini Gerektiren Nedenler ve Bu Hakkın Kullanılmasının Sağlayacağı Faydalar

* Ali Cevat AKIN

Önceki yasalarda KÜŞAT HAKKI olarak telafuz edilen, yürürlükteki 4458 sayılı Gümrük Kanununda ise BEYANDAN ÖNCE EŞYANIN MUAYENESİ olarak tanımlanan bu hak, ithalat işlemlerinde beyanda bulunacaklara isteğe bağlı olarak tanınan bir kolaylıktır.

Buna ilişkin yasal düzenleme, 4458 sayılı Gümrük Kanununun 41 inci maddesi ile Gümrük Yönetmeliğinin 66 ıncı maddesinde hüküm altına alınmış, bu hakkın nasıl ve ne şekilde kullanılacağı hususu ise Gümrük Yönetmeliğinin 87inci Maddesinde düzenlenmiştir.

Buna göre;

Gümrük Kanunu'nun 41inci maddesinde ; "Talep üzerine, gümrükçe onaylanmış bir işlem veya kullanıma tabi tutulmasından önce, gümrüğe sunulan eşyanın incelenmesi veya bundan numune alınması yönünden ilgili ve yetkili kişilere izin verilebilir."

Gümrük Yönetmeliğinin 66 ncı maddesinde ise;" Gümrüğe sunulan bir eşyanın, gümrükçe onaylanmış bir işlem veya kullanıma tabi tutulmasından önce, eşyanın incelenmesi ya da bundan numune alınması konusunda sahipleri ya da yasal temsilcileri tarafından yapılan taleplere gümrük idarelerince izin verilir....."

Şeklinde yer alan bu düzenlemelere göre, beyan öncesi eşyanın muayene edilebilmesi hakkının tanına bilmesi için;

- Eşyanın Geçici Depolama statüsünde bulunması,
- Antrepo rejimine tabi tutulmakla birlikte, gümrükçe onaylanmış yeni bir işlem veya kullanıma tabi tutulmamış olması (Gümrükler Genel Müdürlüğünün 2011/47 sayılı 15.12.2011 tarihli Genelgesi ile bu hak tanınmıştır),
- Talebin eşya sahibi veya onun doğrudan temsilcisi ya da dolaylı temsilcisi durumunda bulunan gümrük müşavirleri tarafından yapılmış olması

Gerekmektedir.

Gümrük Yönetmeliğinin 87inci maddesi hükmüne göre ise; gümrükçe onaylanmış bir işlem veya kullanıma tabi tutulmasından önce geçici depolama statüsünde bulunan eşyadan, numune alınmasına veya incelenmesine idarece izin verilebilmesi için;

- İzin talebinin eşyanın bulunduğu geçici depolama yerinin bağlı bulunduğu gümrük idaresine ilgili ve yetkili kişiler tarafından imzalanarak elektronik yolla iletilmesi gerekmektedir.
- İzin talebinde; başvuru sahibinin adı ve adresinin, eşyanın bulunduğu yerin, önceki beyana ilişkin (özet beyan ile gümrük rejimine ilişkin beyanname bilgilerinden) bilgilerden birinin, taşıma şeklinin, eşyanın tanımlanmasına ilişkin diğer bilgilerin bulunması. Talep üzerine, gümrük

idarelerince verilen ve ilgili veya yetkili kişilere tebliğ edilen kararlarda, ayrıca numune alınma yönümlük istem var ise alınacak numune miktarı da belirtilmelidir.

Diğerk taraftan aynı madde hükümlerine göre;

- Sorumluluk ve masrafları yükümlüye ait olmak üzere, eşyanın incelenmesi, numune alınması, tahlile ve ekspertize tabi tutulması ile ilgili işlemler gümrük idarelerinin gözetimi altında gerçekleştirilebilmektedir.
- Ayrıca ilgili kurumların yapacağı kontroller kapsamında olan eşyadan numune ancak, ilgili kurum temsilcileri tarafından alınabilmektedir.

Numunenin telef olması veya telafi edilemez kaybı durumunda, gümrük yükümlülüğü doğmaz.

Serbest dolaşımda olmayan eşyadan alınan numuneler ile inceleme sonrası ortaya çıkan atık veya artıklar gümrükçe onaylanmış bir işlem veya kullanıma tabi tutulur.

Küşat işlemine neden başvurulmalıdır:

İthal işlemleri nedeniyle, yürürlükteki dış ticaret ve gümrük mevzuatına uygun bir biçimde beyanda bulunmak, herhangi bir olumsuz durumla karşılaşmak istemeyen ilgili ve yetkili kişiler;

- ithal eşyasının komplike ürün olması, karışık kalemelerden oluşması ve çeki listesinin bulunmaması nedeniyle tarifesinin belirlenmesinde tereddüde düşülmesi,
- yurt dışındaki gönderici firmanın güvenilirliği konusunda şüpheye düşülmesi,
- ithal evrakında(satış faturası, çeki listesi, konşimento, yük senedi vb.) eşyanın tanımlanmasına yönelik bilgilerde şüphne uyandırıcı emare veya mübayanet bulunması,

- ithal konusu eşya ile ilgili dış ticaret mevzuatında belirleyici veya sınırlayıcı katı kuralların bulunması (damping, sübvansiyon, anti damping, gözetim, kota, standardizasyon vb),
- ithal eşyasının miktar ve kıymetinin çok yüksek olması,
- ithal konusu eşyanın istenilen evsafa gönderilip gönderilmediğinin belirlenmek istenmesi,
- dolaylı temsilci durumunda bulunan gümrük müşavirlerinin, eşya sahiplerinin tutum ve davranışlarından ya da taleplerinden şüphne duymaları,

Gibi nedenlerle, eşyayı görüp, gerekli tahlilleri yaptıırıp bir rejim beyanında bulunmak isteyebilirler.

Gümrük Müşavirlerinin veya firma temsilcilerinin (doğrudan temsil), ithalatı yapılacak eşyanın niteliklerini iyi bilmeleri halinde girdiği GTİP nu belirlemede

zorluk çekmeleri söz konusu olamayacaktır. Ancak eşyayı iyi tanıyamamalarının yanı sıra ithal evrakı üzerinden de eşyanın tarife tatbikatına müessir cins, nevi ve niteliğini her zaman tanımlamayabilecekleri hususunun göz ardı edilmemesi gerekmektedir. Beyan aşamasında ithal eşyasının girdiği tarife pozisyonundaki yerinin doğru beyan edilebilmesi ya eşyanın çok iyi tanınması ya da eşyayı tanımlayabilecek bilgi ve belgelerin açık olması gerekmektedir.

Beyanın hukuki olarak tüm neticeleri ile gerek kaçakçılık gerek TCK gerek Gümrük Kanunu hükümleri gerekse dış ticaret mevzuatı yönünden bağlayıcı olması nedeniyle, doğabilecek olumsuzlukların önüne geçilebilmesi için ithal eşyasının tarife tatbikatına müessir cins, nevi ve niteliğinin doğru beyan edilmesi zorunluluğunu gerektirmektedir.

Bu bakımdan, eşyanın cins, nevi ve niteliğinde tereddüde düşülmesi halinde beyan öncesi muayene

hakkının kullanılması çok büyük bir önem arz etmektedir. Beyandan önce eşyanın muayene edilmesi, tahlil ve ekspertize tabi tutulması hakkının kullanılması ilgili ve yetkili kişilerin; beyandan sonra gümrük idaresince yapılacak denetim sonucu saptanabilecek gümrük tarife istatistik pozisyonu, miktar, kıymet, menşe ve/veya kullanım yeri farklılığını (eksik vergi ödemek veya hiç vergi ödememek, Ticaret politikası önlemlerini bertaraf etmek amacıyla eşyanın cins, nevi ve niteliğini veya menşeyini yanlış beyan etmek, miktarını düşük göstermek, gümrük giriş tarifesini gerçeğe aykırı beyan etmek, muaf gibi göstermek vb.), ortadan kaldıracak, böylece, gerek çeşitli yasalar uyarınca doğacak parasal sorumluluk gerekse Türk Ceza Kanunu, Kaçakçılıkla Mücadele Kanunu vb. ceza koyan kanunlar, dış ticaret mevzuatı ile Gümrük Kanununun disipline ilişkin hükümleri uyarınca uygulanacak müeyyidelere ve yapacakları gümrük işlemlerinde kendilerine gümrük mevzuatınca sağlanan kolaylıkların kaybedilmemesi (onaylanmış kişi, indirimli teminat vb) ile risk değerlendirme (Dış ticarete konu eşyanın niteliği, menşeyi, uluslar arası anlaşma hükümleri, muafiyetlerle ilgisi, teşviklerle ilişkisi, damping, sübvansiyon, anti damping, gözetim, standardizasyon, geldiği ülke, ihracatçı ülke, sektör özellikleri, vergi ve fon oranları, izin belgelerine tabi olup olmama durumu, dış ticaret faaliyetinde bulunan şirketin geçmişteki işlemleri, beyanda bulunanların durumları, şirket ve kişilerin daha önce ceza alıp almadıkları gibi vb.) kriterlerinden de kurtulmasını sağlayacak, gümrük müşavirlerinin işini kaybetme riskini, mükelleflerin de maliyetlerinin artmasını ortadan kaldıracak, ayrıca, mükelleflere, evsafına uygun çıkmayan eşyanın bürokratik engellerle karşılaşmadan mahrecine iade etme olanağı da verecektir.